

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predaj 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 126 • Maribor, sobota, dne 4. novembra 1939 • Leto XIV

Svoboda strokovnih organizacij

V »Novi Riječi« je objavil dr. P. F. naslednji članek:

»Sedaj, ko se izvaja demokratizacija celokupnega našega javnega življenja, je prišla doba, ko je treba posvetiti polno pažnjo tudi vprašanju delavskega in nameščenskega strokovnega gibanja. To je tembolj potrebno, ker so vedno in povsod bili delavci in zasebni nameščenci in še so najsigurnejša opora demokratičnega družabnega reda.

Pri nas, na Hrvaškem, prihajajo v poštev samo strokovne organizacije, združene na eni strani v Hrvatskem radniškem savezu in v Savezu hrvatskih privatnih namještenika (Hrs in SHPN) in na drugi strani v Ujedinjenem radniškem sindikalnem savezu ter Zvezi privatnih nameščencev (URS in SPN).

Treba je takoj poudariti, da v vprašanih, ki se tičejo boja za doseg konkretnih aktualnih ciljev, to je, za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev, ne obstoja med temi strokovnimi organizacijami bistvena razlika. Tako le URS in SPN nimata v izvajanju boja posebnih ozirov, ki se Hrsu in Shpnu usiljujejo zaradi njihovega posebnega položaja v sklopu hrvaškega narodnega gibanja. Bistvena razlika med njima je v naziranju glede družabnega reda in naloge strokovnih organizacij v tem redu.

Gledanje Ursa in Spna je namreč strogo razredno in ono Hrsa in Shpna v prvi vrsti nacionalistično.

Toda, s širšega demokratičnega naziranja te razlike same na sebi niso bistvenega pomena. Onim, ki so resnično in brezkompromisno za demokratizacijo našega javnega življenja, bi moralo iti samo za to, da se delavcem in zasebnim nameščencem omogoči polna svoboda strokovnega organiziranja in popolna svoboda v njih delovanju. V taki svobodi bodo delavci in zasebni nameščenci vzljubili ono organizacijo, ki odgovarja njihovu naziranju, in v svobodni tekmi raznih strokovnih organizacij, pridejo do besede predstavniki enih in drugih. V praktičnem delu na terenu pride v vsakršnih sporih med interesi delodajalcev na eni strani in delavcev in zasebnih nameščencev na drugi strani kaj hitro do koordinacije sil vseh delojemalcev ter do skupnega nastopanja za skupne cilje. To se je v zadnji dobi že večkrat pokazalo, ko so strokovne organizacije, ki se med seboj ostro pobijajo, nastopale že v nekaterih gibanjih skupno in složno.

Predpogoj za tako koordinacijo ni samo to, da policijske oblasti prenehajo preganjati delavce, ki so v gibanju za izboljšanje delovnih pogojev, marveč, da se na strokovne organizacije opusti tudi vsak pritisk.

Popolna svoboda, ki jo zahteva Hrvaška v sklopu državne skupnosti, se mora zjamčiti in dati vsakemu državljanu, torej tudi delavcem in zasebnim nameščencem.

Čim bodo vrste delavcev in zasebnih nameščencev čutile, stopi tudi vprašanje delavskih ustanov, kakor okrožni urad in delavske zbornice v drugačen red. V svobodnih volitvah v te ustanove dobe poedine strokovne organizacije toliko predstavnikov, kolikor bo odgovarjalo njihovi stvarni moči. In po tako izvedenih svobodnih volitvah se bodo sporazumele vse razne struje in smeri v praktičnem delu, ki ima namen, da olajša in izboljša položaj delavcev in privatnih nameščencev, katerih stanje je enako neugodno, neglede na to, ali pripadajo tej ali oni organizaciji.«

Molotov o ruski in mednarodni politiki

Sovjetska Rusija nevtralna

Sovjeti streme za še večjim izboljšanjem odnošajev z Nemčijo

Na seji sovjetskega vrhovnega sveta (parlament) je v torek, dne 31. oktobra pred okoli tisoč delegati govoril komisar za zunanje zadeve Molotov o ruski in mednarodni politiki. Rekel je, da prijateljstvo med Rusijo in Nemčijo pomeni radikalno spremembo vpliva v mednarodni politiki. Anglija in Francija iščeta vzroke za nadaljevanje vojne z Nemčijo. Nesmiselno je nadaljevati vojno, ker obnovev Poljske v prejšnji obliki ne pride več v poštev.

Rusija ima interes na Finskem zalivu, ne zahteva pa Aalandskih otokov. Tudi nima zahtev napram Švedski in Norveški. S Finsko hoče skleniti enak pakt o medsebojni pomoči, kakor je bil sklenjen z baltskimi državami. Želi tudi s Finsko zamenjati ozemlje pred Leningradom za rusko pokrajino Kareljo in pa zasedbo nekaterih otokov v Finskem zalivu. Kršitve finske neodvisnosti pa Rusija ni nameravala.

S Turčijo je hotela Rusija skleniti samo pakt o medsebojni pomoči glede ozemlja Črnega morja (to je zaporo

Dardanel za sovražne ladje) v primeru vojne.

Ruska zunanja politika zahteva: proste roke v mednarodni politiki; hoče ostati dalje nevtralna ter podpirati prizadevanje, da se sedanja vojna ne razširi, ampak omeji. Rusija upa, da bo v tem oziru uspela.

Molotov je v svojem govoru naglasil interese predvojne in sedanje Rusije. Sicer pa ni navajal novih misli, marveč je le pojasnil svojo politiko in jo utemeljeval. V mednarodnem svetu se smatra govor Molotova za poročilo o dogodkih.

Nemški tisk, ki je napovedal neke odločilne izjave Molotova in celo objavo o sklenitvi vojaškega pakta med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo, je bil torej slabo podučen. Pač pa so angleški in francoski časopisi že v naprej napovedovali, da ni treba pričakovati nobenih senzacionalnih izjav Molotova in da njegov govor ne bo vplival na nadaljnji potek mednarodnih dogodkov.

Podrobnosti iz Molotovega govora

Molotov govor je bil obširen. Podrobno pa je preciziral stališče Sovjetske Rusije do dogodkov tako-le:

»Ako govorimo o velesilah, moramo reči, da je sedaj Nemčija tista, ki želi mir, med tem ko sta Anglija in Francija, ki sta prej govorili o obrambi proti napadalcu, tisti državi, ki se sklenitvi miru upirata. Vloge so torej zamenjene.«

»Angleška vlada pravi, da je njen cilj, hitlerizem uničiti. Anglija in Francija vodita proti Nemčiji ideološko vojno, ki spominja na križarske vojne. — Takšna vojna nima opravičila. Nauke hitlerizma lahko sprejmemo ali zavrnemo, toda idej ni mogoče uničiti s silo ali vojno. Zato je ta vojna ne samo brezmiselna, ampak tudi zločinska.«

»Pravi razlog vojne med Nemčijo, Anglijo in Francijo ne spada v okvir nobene ideologije. Gre namreč za kolonije. Velesile te kolonije izkoriščajo in se na račun kolonijalnih narodov bogate. Anglija in Francija se bojita, da bi Nemčija segla po teh kolonijah, zato sta šli v vojno proti Nemčiji. Sedanja vojna je torej imperialistična in je zato tudi jasno, kdo jo potrebuje.«

»Pakt, ki ga je sklenila Sovjetska Rusija z Nemčijo, obvezuje Sovjetsko Ru-

sijo k strogi nevtralnosti. Smešno bi bilo misliti, da je mogoče Nemčijo položiti na tla. Sovjetska Rusija stremi za še večjim izboljšanjem odnošajev z Nemčijo in to v vsakem pogledu ter bo prispevala svoj delež k razvoju medsebojnega gospodarskega sodelovanja.«

»S Turčijo je Sovjetska Rusija hotela skleniti samo dvostransko pogodbo, ki bi bila omejena na Črno morje in dardanelske ožine.

Sovjetska vlada je hotela s tem doseči, da bi Turčijo ne spravila v vojno nasprotje z Nemčijo in dobiti jamstvo, da bi Turčija sedaj, ko grozi razširitev vojne, ne dovoljevala vojnim ladjam tujih držav, da pošiljajo vojna brodovja v Črno morje. Turčija je to zahtevo od-

Chamberlain o Molotovi izjavi

V angleškem parlamentu je podal izjavo angleške vlade k Molotovem govoru ministrski predsednik Chamberlain; rekel je:

»Molotov govor so najbolj nestrpno pričakovali v Berlinu. Toda izgleda, da je tamkaj povzročil nekoliko razočaranja. Angleška vlada je govor Molotova zelo natančno proučila in ugotovila, da je Molotov določil bodoče cilje sovjetske politike. Molotov je dejal, da stremi Sovjetska Rusija za mirom in da se sovjetska vlada bori proti vsakemu razširjenju vojnega nasilja. To je točno tudi politika angleške vlade. Kar se tiče drugih njegovih izjav, so brez podlage.

Angleška vlada je svoje vojne cilje že točno orisala, in je prepričana, da jih večina narodov na zemlji odobrava.«

»S spremembo zakona o nevtralnosti, ki jo je sklenil ameriški senat, bo omogočen izvoz orožja v države, ki ga lahko plačajo, kar pomeni odkrito podporo Zedinjenih držav Angliji in Franciji. — Rusija smatra to kot obžalovanja vredno dejanje.«

»Z Japonsko so se odnošaji zboljšali.«

»Rusija ne priznava angleške blokade na morju. Tudi ne priznava vmešavanja Zedinjenih držav v odnošaje med Finsko in Sovjetsko Rusijo, kakor se Rusija ne vmešava v razmerje med USA in Kubo ali Filipini.«

»S spremembo zakona o nevtralnosti, ki jo je sklenil ameriški senat, bo omogočen izvoz orožja v države, ki ga lahko plačajo, kar pomeni odkrito podporo Zedinjenih držav Angliji in Franciji. — Rusija smatra to kot obžalovanja vredno dejanje.«

»S spremembo zakona o nevtralnosti, ki jo je sklenil ameriški senat, bo omogočen izvoz orožja v države, ki ga lahko plačajo, kar pomeni odkrito podporo Zedinjenih držav Angliji in Franciji. — Rusija smatra to kot obžalovanja vredno dejanje.«

Finska in Sovjetska Rusija

Finska vlada je presenečena nad Molotovim govorom.

Na Finskem je govor Molotova napravil najslabši vtis. Finci pravijo, da sta se obe stranki obvezali, da svojih načrtov ne bosta objavljali, dokler se vrše razgovori med Finsko in Rusijo. Molotov pa je načrte razkril prav takrat, ko so bili finski delegati za razgovore na poti v Moskvo. — Molotov pravi, da ima Rusija pravico zahtevati varnost v zalivu pred Leningradom, čeprav je po pogodbi do leta 1945. zjamčena meja obeh držav, ki bi je tudi sicer mala Finska ne ogrožala.

Finska bo v smislu predlogov, ki jih je delegacija izročila v Moskvi, prisiljena skleniti pogodbo z Rusijo, ali kljub temu smatra, da pomeni ta uslužnost

tudi državi na finskih tleh imperialistično težnjo, ki ogroža finsko neodvisnost. V razprave glede kršitve nevtralnosti se pa Finska ne more spuščati.

Priključitev Ukrajne in Bele Rusije

je sklenil vrhovni sovjet Sovjetske Rusije.

Potapljanje ladij.

Angleška poročila javljajo, da je zaščita trgovskih ladij, ki plovejo pod varstvom angleških vojnih ladij popolna. Od 2500 ladij, ki so doslej plule v skupinah, pod zaščito angleških vojnih ladij, so bile potopljene samo tri.

45 socialnih demokratov izvoljenih pri volitvah v parlament v Švici

Dne 29. oktobra so se vršile volitve v švicarski zvezni svet.

Socialni demokrati so dobili 45 mandatov. Najjačja stranka so radikalni demokrati, ki imajo 50 mandatov.

Kdaj bodo volitve?

Pravosodni minister o volitvah v narodno skupščino.

Pravosodni minister dr. Laza Marković je na radikalski konferenci v Novem Sadu izjavil, da bodo bodoče volitve v narodno skupščino v kraljevini Jugoslaviji popolnoma svobodne. — Ab 1110

Italija na novih potih

Velika izmena ministrov in fašističnih voditeljev v Italiji

V italijanski državni upravi so bile z dvema dekretoma izvršene velike osebnostne izpremembe. Istotako tudi v vodstvu fašistične stranke.

Izmenjenih je osem ministrov, ki so bili dodeljeni na druga mesta.

Dosedanji generalni tajnik fašistične stranke Achille Starace, ki je opravljal

osem let posle in je bil obenem član vlade, je bil sedaj imenovan za šefa generalnega štaba milice. Novi generalni tajnik fašistične stranke pa je postal Hektor Muti, ki je služil tudi v Španiji kot letalski častnik.

Velike izpremembe utegnejo biti v zvezi z novo italijansko nevtralnostno imperialno politiko.

Kaj značilno spremembe v italijanski vladi?

Spremembe v italijanski vladi so vzbudile veliko pozornost v svetu. Zlasti pomemben je odstop načelnika generalnega štaba ter državnega podtajnika v ministru vojske generala Parianija, ki je, kakor znano, igral vodilno vlogo pri sklepanju nemško-italijanskega pakta o medsebojni vojaški pomoči. Glasom tega dogovora bi bila morala Italija stopiti v vojno na strani Nemčije takoj, čim je Nemčija začela vojno, brez vprašanja pa takrat, ko sta ji Francija in Anglija napovedali vojno.

Italija se je odločila, da ostane nevtralna. Toda tudi ta nevtralnost je vezana na pogoje, da se nemško-ruski vpliv ne razširi na Balkan. V to svrho se pripravljata Italija, da sklene prijateljske dogovore s Turčijo in Grčijo, do čim prijateljska pogodba z Jugoslavijo že obstoji, z Bolgarijo je pa vezana po družinskih odnošajih med italijanskim in bolgarskim kraljevskim domom.

V Angliji pravijo, da si je Italija z oboroženo nevtralnostjo zagotovila odločilno besedo za kasneje, ko bo prišlo do sklepanja miru.

Še vedno samo krajevni boji na zapadu

Nemci odgodili nameravano ofenzivo?

Tako francoska, kot tudi nemška poročila z bojišča na zapadu so kratkobe- sedna, iz česar se vidi, da večjih akcij tankaj sploh ni, ampak k večjemu spopadi krajevnega značaja.

Razen topovskega obstreljevanja in izvidniških poletov francoskih in nemških letal nad frontami, vlada razmeroma zatišje.

Francozi še poročajo, da so nastopili na posameznih točkah fronte nemški napadalni odredi, ki se sestoje iz mladeničev starih 18 do 19 let. Izkazalo pa se je, da imajo ti mladi vojaki premalo skušenj.

Zatrjuje se tudi, da izgleda, da so Nemci nameravano ofenzivo odgodili in da je bil neposreden vzrok za njeno odgoditev, razgovor šefa nemškega glavnega štaba generala Brauchitscha s Hitlerjem.

Poljska vojska se formira v Franciji

V Franciji se nahaja sedaj 500.000

poljskih vojakov in bo v celoti formiranih 12 divizij.

Angleži love nemške ladje, ki zalagajo nemške podmornice z nafto

Angleži pravilno domnevajo, da se nahaja v Atlantskem oceanu nekoliko nemških trgovskih ladij, ki pod nevtralno zastavo tovorijo nafto iz Mehike, s katero potem preskrbujejo nemške podmornice na odprtem morju.

»Te dni je angleška križarka »Dispatch« zajela nemško ladjo za prevoz petroleja »Friedrich« v Karaibskem morju, ki je plula iz Mehike. Ladja je vozila pod zastavo neke nevtralne države. Križarka je ladjo kljub temu preuzela. Nemci so nato ladjo potopili in z njo 40.000 sodov petroleja, oziroma nafte.

Mednarodni urad dela in Društvo narodov

Mednarodni urad dela je odsek Društva narodov. Dočim je Društvo narodov oslabiljeno, ker ne more reševati raznih mednarodnih problemov, je mednarodni urad dela pridobil na članstvu, ker obravnava samo socialno politične probleme. Društvo narodov v sedanji vojni sploh ni prišlo do besede. Nihče ga ni vprašal glede sedanje vojne. — Z ozirom na vse to je objavil P. Briquet v »Gazette de Lausanne« mnenje, da je treba Društvo narodov preurediti po

dosedanjih preizkušnjah, mednarodni urad dela pa naj se osamosvoji in postane neodvisna mednarodna ustanova.

Osvoboditev od vojaške službe. V Beogradu so zaprli četvorico ljudi, ki jih imajo na sumu, da so se bavili z osvobajanjem vojnih obveznikov od vojaške službe. Trdi se, da jih bo prišlo radi te aфере še več v zapor.

Vreče nazaj. Vlada je izdala uredbu, da se morajo vreče, v katerih se izvažajo naše blago v neklirinske države, vrniti izvoznikom, ker so vreče iz jute, katero mora naša država uvažati proti plačilu v zlatu.

Doma in po svetu

Kdo ovira vrnitev političnih svoboščin? — Beograjski listi prejemajo številne anonimne izjave, v katerih se napada politika vlade. Radi objave teh izjav so se uredništva listov obrnila na predsednika vlade Dragišo Cvetkovića, z vprašanjem, kaj naj napravijo s temi oklici in če jih lahko priobčijo. Ministrski predsednik je rekel, da so vse stranke lahko priobčile svoje izjave in da tudi glede anonimnih izjav prepušča uredništvom listov svobodno roko. »Kljub temu, da je bila torej objavljena izjava političnih strank svobodna, pa se v anonimnih izjavah napada vlado radi cenzure. Meni je žal,« je rekel Cvetković, »da se s takim postopanjem sistematično zavirajo stremeljenja vlade vrniti državi in narodu svobodno politično življenje. Svoboda še ni istovetna z anarhijo in svobodno izražanje misli, tudi ni v soglasju z neokusnimi osebnimi napadi in osebnimi žalitvami.«

Za razmejitev področja nameščenskih bolniških blagaj se vodi v časopisu silen boj. Mi smo zato, da naj o tem vprašanju odloča nameščenci sami. Najodločneje pa se je treba zavarovati proti metodam »Slovenca«, ki pravi, da je odbor »Merkurja« v Zagrebu, ki je zato, da se nameščenskih bolniških blagaj ne razmeji, »zavzel docela politično burvo«. Nam se zdi, da hočejo politizirati »Merkurja« tisti »Mer-kuraši«, ki bi radi razmejitev, ker računajo, da bi bila z razmejitvijo zagotovljena večina pristašem sedanjega hrvatskega političnega režima. Ti ljudje so že enkrat dobili večino v »Merkurju« v boju proti svobodnim strokovnim organizacijam, pa so jo zopet zgubili pri zadnjih volitvah, ker se je izkazalo, da so mnogo govorili pa malo storili. Sedanja uprava »Merkurja« ni marksistična, pač pa so v njej poleg zastopnikov svobodnih strokovnih organizacij večina taki, ki so poprej enkrat sli s pristaši HRSa v boju proti svobodnim strokovnim organizacijam.

Rezultat volitev obratnih zaupnikov na področju sarajevske delavske zbornice. Volitve obratnih zaupnikov na področju sarajevske delavske zbornice so končane. Zaupnikov je dobil URS 221, Hrs 54, Jugoras 35, Ors 4, nevtalci 2. Ursove svobodne strokovne organizacije so dobile torej zopet ogromno večino zaupnikov.

Volitve delavskih zaupnikov v rudniku Trepča pri Mitrovici so bile dne 29. m. m. V podjetju so rudarji volili 14 zaupnikov Rudarska Ursova organizacija je dobila pri volitvah 13 zaupnikov, Jugoras pa enega.

Prepoved izvoza blaga, ki ga uvažamo za devize. Vlada je prepovedala izvoz blaga, ki ga uvažamo iz drugih držav za zlato ali devize. To velja v prvi vrsti za kavo, čaj, dišave in angleško sukno. Opazilo se je namreč, da so zadnje mesece v nekaterih krajih države številni privatniki kupovali velike količine tega blaga in ga izvažali preko meje, v države, kjer ga primanjkuje, seveda brez protiplačila.

Ustna odpoved nameščencem ni veljavna. To določa že obrtni zakon. V sporu glede odpovedi je izdalo sedaj odlok novosadsko kasacijsko sodišče. Gre za nameščenca mestnega poglavarstva v Subotici. Odpoved službe mu je bila sporočena ustno. Nameščencem je ni sprejel in je tožil mestno občino. Tožba je te-

kla precej dolgo in je kasacijsko sodišče razsodilo, da ima nameščencem pravico do plače, dokler mu služba ne bo pisмено odpovedana. Občina mu mora sedaj izplačati ves zaslužek za sedem let.

Prijetnosti učiteljske službe. Mnogi učitelji in učiteljice v južni Srbiji žive visoko v hribih, v krajih, ki so desetine kilometrov oddaljeni od večjih človeških naselbin, v katerih je pošta oz. mimo katerih vozi železnica. Vsakega prvega v mesecu morajo ti učitelji in učiteljice na malih konjih ali osličkih jezditih po kozjih stezah v dolino po plačo in po življenjske potrebe. Ti prosvetitelji naroda tam doli imajo še nekaj slabše, kot pa pri nas v Prekmurju ali kakšni drugi hribovski vasi.

Vojni dobičkarji. Ameriški izvoz v Evropo je v prvem mesecu vojne precej narasel. V septembru je Amerika izvozila v Evropo blaga v vrednosti 283 milijonov dolarjev, med tem ko je znašal izvoz v avgustu 248 milijonov, v septembru 1938 pa 243 milijonov dolarjev.

V New Yorku so aretirali dva sumljiva moška, ki sta imela pri sebi mnogo dinamitnih patron. Domneva se, da sta aretiranca nameravala izvršiti atentat na angleški prekoceanski parnik Queen Mary« in francoski parnik »Normandie«, ki se nahajata v newyorškem pristanišču.

Nemci posnemajo rusko gospodarsko politiko. Gospodarski bojkot Nemčiji občutno škoduje. Sedaj poročajo iz Nemčije, da hočejo tam na vsak način producirati mnogo več premoaga, da ga prodajajo za tuje devize in svrhu nabave surovin. Zaradi tega se je odločila vlada, da uvede v produkciji stahanovski sistem, po katerem se posebno nagrada izredno delo in proizvodnja nad normalo, da se bodo delavci kosali med seboj, kdo bo več napravil.

Koliko se pridelava bombaža v Rusiji? L. 1934. je znašala proizvodnja bombaža v Sovjetski Rusiji 3,5 milijonov stotov, l. 1938. pa 8,35 milijonov stotov. Rusija je med državami, ki pridelujejo bombaž, na tretjem mestu.

Zemeljski plin helij so po moskovskih poročilih odkrili v Donski pokrajini. Helij so doslej pridobivali samo v Zedinjenih državah in ga rabijo za polnjenje zračnih ladij. Kakor znano, je Amerika lansko leto odklonila dobavo tega plina Nemčiji.

Iz Češke

Velike kazni za draženje na Moravskem. — Časopisi v Brnu poročajo, da je Deželni urad kaznoval večje število moravskih trgovcev radi draženja. V Moravski Ostravi so bile izrečene kazni do 10.000 in 20.000 K radi draženja tekstilnega blaga. V letoviškem kraju Luhačovicah so bili kaznovani trgovci radi draženja riža, moke, mesa, kot tudi po drugih manjših krajih, vaseh in trgih.

Kaznovane žene v češkem protektoratu. Na Češkem smejo tobakarne prodajati kadicem na dan po 10 cigaret ali 2 smodki. Ženam je prepovedano prodajati tobakne izdelke.

Trgovine odprte do 8. ure zvečer. Trgovski gremiji opozarjajo trgovce in javnost, da morajo biti odsej trgovine brez izjeme odprte do 20. ure zvečer, razen tega trgovine z živili do 21. ure. Trgovske prostore je treba tako urediti, da bodo odgovarjali predpisom o zatemitvi. Glede uslužbenecv se mora delovni čas tako urediti, da bo odgovarjal 8-urnemu delovniku. Trgovcem se nalaga, da s primernim ukrepom omejuje fronte pred trgovinami in se morajo radi tega trgovine pravečasno odpirati in zapirati. Kdor se ne bo po tem ravnal, bo strogo kaznovan.

Trgovci morajo vse prodajati. Deželni urad v Brnu je izdal opozorilo trgovcem in prizadetim zadržanim prodajalcem, da je dobil proti njim pritožbe, ker baje nočejo prodajati moke in drugih živil onim konsumentom, ki se niso dali pri njih zapisati tudi za nakupovanje ostalih potrebščin, kot na primer pečiva, katero kupujejo pri pekih. Deželni urad svari trgovce pred takšnim in podobnim početjem, ki ogroža preskrbo prebivalstva z živili in nasprotuje odredbam vlade, ki bo takšne prestopke najstrožje kaznovala.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Naslednji odstavek do črte je konec nadaljevanja v št. 124 »Delavske Politike«, ki je zadnjič pomotoma izostal:

Toda Helen ne bi mogla zaspiti, pa če bi bila še tako rada.

Nenadoma so se obračala kolesa vedno počasneje in počasneje, dokler se niso ustavila. Potem se je čulo sopenje konj, škripanje konjske opreme in šepet mož. Sicer pa je vse nakoli vladala popolna tišina. Pogledala je skozi okno, misleč, da je zunaj čisto temno. Res je bilo temno, toda ne tako, da bi se ničesar ne videlo. Na svoje začudenje je Helen lahko videla precej daleč naokoli.

Zvezdat utrinek ji je razburil živce. Može so poslušali v noč. Tudi ona je napejala ušesa, toda razen lahnega šuma okrog voza, ni mogla čuti ničesar. Kmalu nato je kočijaž tlesnil z jezikom, konji so potegnili in voznja se je nadaljevala.

Nekaj časa je drdral voz v naglem tempu dalje, očividno po klancu navzdol, ropotaje in pozibavajoč se sem ter tja, kakor da bi se hotel vsak hip razleteti na koščke. Potem je voznja na ravnih tleh postajala zopet počasneja, zopet se je voz ustavil za par trenutkov in se potem znova začel pomikati, po bregu navzgor. Helen je mislila, da so morali prevoziti že milje in milje. Puščava se je zdela kot da bi valovala, veliki valovi pa so postajali vedno bolj koničasti in temno, okroglo grmičevje nejasnih obrisov, je štrlelo iz tal proti nebu, Cesta ni bila več ravna, postala je skal-

nata, in ko je voz krenil znova po nekem bregu navzgor, je močno zibanje prebudilo Bo iz spanja in skoro bi bila tudi zdrknila raz sedeža na tla.

»Roy, predno se je znočilo, nas je prehitel tuj jezdec. Jezdil je po cesti. Na vsak način je moral še pred vami tod mimo.«

»Ta novica se mi ne dopade«, je odvrnil Roy kratko in jedrnato. »Moramo požuriti. Ako ima človek dekleta v sedlu, mora izrabiti vsak trenutek. Kaj ne, John?«

»Snake Anson zna dirjati«, je odvrnil nek tretji. »Milt, daj, da krenemo dalje«, je nadaljeval Roy, med tem ko se je ozrl v zvezdatno nebo. »Skoro se bo zdani. Tu je cestno križišče, to so tvoji konji in naša zaloga. Ob sončnem vzhodu boš lahko že dosegel smrekov gozd.«

V tišini, ki je nastala, je slišala Helen utripanje svojega srca in hliptajoče, kratko dihanje svoje sestre. Obe sta zrlj skozi okno, krčevito držeč se za roke, oprezujoče in prisluškujoč z napeto pozornostjo.

»Mogoče pa jezdec, ki nas je prehitel snoči, le ne bil Ansonov odposlanec«, je rekel Dale. »V tem slučaju se ne bo Anson brigal niti za sledove naših koles, niti za odtise konjskih kopit. Jezdil bo naravnost poštnemu vozu naproti, da ga zajame na poti. Bil, ali lahko pelješ nazaj in prestrežeš poštni voz, predno bo prispel Anson?«

»He, seveda — igraje«, je odvrnil Bil. »All right«, je nadaljeval Dale. »John, ti, Joe in Hal, se peljete nazaj in čim srečate poštni voz, vstopite ter bodite pripravljeni, ako bo Anson prežal v zasedi.«

»To mi ugaja«, je rekel John zategnjeno. »Rad bi bil poleg«, je pripomnil Roy srdito. »Ne, tebe pa potrebujem jaz, dokler ne bom na varnem, v gozdovih. Bil, daj mi tovorna sedla; in ti, Roy, pomagaj mi jih natovoriti. Ali ste priskrbeli vse kar rabim?«

»To pa to. Ako te mlade dame niso slučajno preveč izbirčne, boš imel par mesecev dovolj za krmljenje.«

Dale se je obrnil, pristopil k vozu in odprl vrata. »Dekleti, menda ne spita? Izstopita«, je zaklical. Bo je izstopila prva.

»Jaz sem spala, dokler se ni to — vozilo nena-doma prekopicnilo s ceste«, je odvrnila.

Pritajen smeh Roya Beemana je razodeval njegove misli. Potegnil je svoj smobrero z glave in stal, ne da bi rekel besedo. Stari kočijaž se je le s težavo zadrževal, da ni izbruhnil v smeh.

»Vozilo! Naj me vrag vzame! Joe, ali si čul? Niso vsa vročekrvna dekleta rojena na zapadu.«

Ko je potem za njo izstopila Helen, s plaščem in košaro, ji je Roy podal roko; njene oči pa so se srečale z njegovimi ostrimi pogledi, ki so bili uprti v njen obraz. Izgledal je prijazen in dostojanstven obenem, dobro je čutila njegovo skrb. Ko je stopila z nogalnice, je zadela ob njegove težke samokrese, ki so mu opletali okrog pasu.

Dale se je stegnil v notranjost voza in privlekel iz njega košare in torbe, ki jih je postavil na tla.

»Obrni, Bil in vozi. John in Hal ti bosta skoro sledila«, je zapovedal Dale.

(Dalje prihodnjik.)

MOSTE PRI LJUBLJANI

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je priredilo minul teden lepo uspešno kulturno prireditev. Društvo je bilo ustanovljeno šele pred nekaj meseci. Vsi člani pa so se resno oprijeli dela v pevskem, dramatičnem in bralnem (knjižničnem) odseku. Navdušeni po uspešnem delu so se odseki odločili, da pride ob pričetku zimse sezone prvo prireditev. In tako so v četrtek, dne 26. m. m. priredili v Sokolski dvorani prireditev z izbranim programom. Najprej je zapel zbor društva Delavski pozdrav, nato je pozdravil prireditev predsednik društva. O pomenu delavskih kulturnih društev je v imenu centrale govoril s. Favaj. Dramatični odsek pa je vprizoril dramo »Mrak« (v treh dejanjih). Pevski zbor je potem še zapel pesmi »Bratje, le k soncu svobodi« in »Mlada garda«. Dvorana je bila polna do zanjega kotička in so navzoči prireditev pozdravljali z največjim navdušenjem in zadovoljstvom. Beseda predavatelja in predsednika o kulturnih nalogah delavskih društev je očitno našla izraza tudi v prireditvi sami.

Delovanje odsekov se vrši po naslednjem redu: Pevske vaje so vsak torek in četrtek ob 20. uri v društvenem lokalu, vaje dramatičnega odseka so ob ponedeljkih in petkih ob 20. uri. Knjižnica je za člane odprta vsako soboto od 19. do 20. ure zvečer. Ob vseh teh dnevih se sprejemajo tudi novi člani in članice.

Društvo priredi v teku zime tudi več kulturnih, socialnih in gospodarskih predavanj, ki se naj jih delavstvo in drugi stanovni pridno udeležujejo, ker je v izobrazbi pač moč in delavska rešitev. Mlademu društvu izrekamo tudi mi svoje čestitke z željo, da bi zgled tega društva posnemala vsa naša kulturna društva.

Spodnji Kašelj — Zalag pri Ljubljani.

Te dni (29. oktobra 1939) smo pokopali marljivega delavca v delavskem strokovnem in kulturnem gibanju s. Leopolda Tomšiča iz Spod. Kašlja. Zaposlen je bil v papirnici Vevče ter se udeleževal v zaloški »Vzajemnosti« in v strokovni organizaciji. Mlad je moral umreti. Obol je na prebavilih, operacija je bila zamujena. Končno se ga je lotila pljučnica, ki ji je podlegel. Delavstvo mu je na zadnji poti izkazalo svoje zaupanje z izredno veliko udeležbo. Na zadnji poti ga je spremljala tudi ljubljanska godba »Zarja«. Prerano umrl je bil star šele 32 let. Naj počiva v miru!

HRASTNIK

Zahvala. Podpisani se tem potom sodružno zahvaljujem vsem onim zaposlenim delavcem v steklarni, ki so me podpirali v času moje bolezni in mi s tem pomagali da ozdravim. — Lukač Leopold.

ŠOŠTANJ

Novi Slovenci. Kakor čujemo namerava znana družina Woschnagg spremeniti svoje nemško ime v prvotno slovensko, ki je med slovenskim narodom v mnogo lepšem spominu, saj je ožji sorodnik družine Woschnagg bil prvi utemeljitelj slovenskega združenstva. Lastniki tovarne usnja v Šoštanju, ki so svoje ime pred desetletji ponemčili, pa bodo ostali kljub eventualni spremembi imena v trajnem spominu, saj je s tem imenom ozko povezano pomemčevanje Šoštanja in cele Saleške doline, pa tudi med delavstvom bo to ime ostalo v žalostnem spominu, saj so Woschnaggi zlomili in strli vsakogar, kdor se ni hotel upogniti.

Delavski pravni svetovalec

Brezposelna podpora (Gubno)

Vprašanje: Bila sem zaposlena v Celju več kot eno leto od lanskega leta do septembra letos. Od takrat sem brez posla. Prej pa sem bila uslužbena več let v Zagrebu. Ali imam pravico do podpore za brezposelne?

Odgovor: Pravico imate do redne brezposelne podpore do največ 6 tednov in v slučaju potrebe po izteku tega roka še tudi do izredne podpore. Obrnite pa se radi podpore nemudoma na borzo dela v Celju.

Hranarina pri OUZD (Prevalje)

Vprašanje: Že dali časa sem bolan in računam, da bom v bolniškem stanju več kot 6 mesecev. Ali bom lahko tudi še po izteku 6. mesecev dobival hranarino?

Odgovor: Ako bodete v bolezenskem stanju še tudi po poteku 6. mesecev, bodete lahko dobivali hranarino in druge podpore od OUZD, dokler ne mine 52 tednov od začetka Vašega obolenja, če ste v zadnjem letu pred obolenjem bili prekinjeno ali neprekinjeno najmanj 6 mesecev član ali zadnji dve leti pred obolenjem 12 mesecev, ali neposredno pred boleznijo najmanj 3 mesece in če ste razen teh pogojev bili tudi še tekom zadnjih petih let pred obolenjem tri leta pretrgano ali nepretrgano včlanjeni pri OUZD.

MALO POSESTVO

s hišo (dve lepi sobi s kuhinjo) in gospodarskim poslopjem, tik državne ceste, 5 km od Maribora, se da s 15. novembrom poštenim ljudem v najem. Najbolj primerno za železničarja. Ponudbe pod šifro »lepe sobe« na upravo tega lista.

Kam, mladina?

Razmišljanje mladega delavca-socialista iz revirjev.

Letos je bila v Trbovljah mogočna manifestacija delavske zavednosti, enotnosti in borbenosti. Kdo je ob pogledu na tisoče sodružen in sodružic ostal hladen, ko ga ni pretreslo do dna? Komu se ni ponovno dvignil duh v zavesti, da nas je še mnogo, ...

Nemalo je doprinesla k razgibanosti prošle mladine! A oglejmo si to stvar z druge strani: V Trbovljah je par tisoč doraščajoče mladine, a koliko jih je včlanjenih v naših društvih in organizacijah?

Večina se jih izgublja v nasprotnih društvih, kjer jih love na puhle fraze, navdušujejo za lažnje ideale in vzgajajo tako, da jim zatro svobodno rast in prostost duha.

Vsi zbirajo mladino, ker pravijo, da kdor ima mladino, tega je bodočnost.

Ali moremo reči tudi mi, da smo izpolnili v tem oziru svojo dolžnost? Ne!

In to je naš največji greh! Povsod, ne samo v naših revirjih, čakamo, da bo kdo sam prišel do pravega spoznanja in prišel k nam. Pozabljamo pa, koliko jih je, katerim je nemogoče, da se poglobe vase, ki so brez pravega zrelšča za gledanje na današnjo družbo in njen ustroj ter potrebujejo človeka, ki bi jim to pot pokazal in jim obrazložil, kaj in zakaj so ter jim razčlenil njih dolžnosti in pravice.

V zadnjem času tega v našem pokretu ni bilo in to je tudi v precejšnji meri krivo zastoj, da smo na mrtvi točki.

Ali moremo zahtevati pouk od očeta, ki se kaže povsod za socialista in po svojem in mnenju drugih tudi je, a sam ne ve določno, v čem je pravzaprav ta socializem.

Edina rešitev je: Organizirajmo mladino, dajmo ji možnost udeleževanja, svobodnega razmaha njenih sil s primernim podukom kot vodilom.

Veliko je mladinskih organizacij, a pri večini je mladina le orodje starejših, ki jo mnogokrat izkoriščajo v sebične in podle namene. Zato nam naj bo glavna naloga, dati mladini organizacijo ter jo sodružno, prijateljsko

besedo vzgojiti v duhu poštenja, odkritosrčnosti in človečnosti. Raztolmačiti ji moramo, da: »Biti socialist, znači biti od pete do glave drugačen človek, ... Biti socialist ne pomeni le bojevati se proti krivicam, ampak kazati v vsem svojem mišljenju in ravnanju tudi kakšna bodočnost. To pomeni: oddvojiti se popolnoma od starih moralnih in družabnih najziranj; to pomeni imeti prepričanje, da sta veda in delo pogoj napredka in razvoja, ako sta prešinjena z ljubeznijo do človeštva.

Biti socialist pomeni: Vzgjajati samega sebe v človeka novega sveta!« (F. V. Krejči.)

Pozabljam, da je važnejše pridobiti otroka, ki po naših navodilih sam spoznal in se razvijal v krepkega, klenega, zavednega socialistu, kot pa dva starejša, ki bosta najbrž ostala vedna omahljivca.

Zato je nujnost, dvanajsta ura, da se vzdramimo in da otroka, čim se pojavijo pri njem prvi močnejši obrisi duševnosti, damo pravo smer vzgoji, ki naj i bo podlaga življenska izkušnja, resnica, poštenost, odkritosrčnost, spoštovanje pred človeškim dostojanstvom ...

Delati moramo za tem, da postavimo razvoj mladine na zdravo življensko podlago, da jo pripravljamo na borbo za resnico, pravico ... da vzgojimo med obema spoloma čut enakovrednosti in enakopravnosti. Načelo socialne enakosti, bratstva in svobode mora biti res načelo, ne samo agitacijsko sredstvo.

Najbolje bi bilo, da bi organizirali mladino v »Vzajemnosti«, ker drugače bi se naše sile preveč cepile na razne ogranke, mi pa moramo biti povezani, saj zasledujemo vsi isti cilj: novega, pravega človeka. Seveda pa je treba tudi vedeti, da »Vzajemnost« ne more biti torišče za vzgojo mladine s plehkimi gesli ali golim navdušenjem. Znanje mora tvoriti podlago našega dela, ne zmerjanje ali dovjna morala. Beha v T.

Razno

Kaj vse mora pretrpeti nedolžnost. V Beogradu, v neki predmestni krcmi, so preteklo nedeljo imeli zabavo s plesom. Na ples je prišla tudi sedemnajstletna Lili Bistra in z njo še več mladih fantov in deklet. Med fanti je bil tudi neki Džuro, čuvaj teniškega igrališča, s katerim se je Lili spoznala nekaj dni poprej. Proti večeru je Džuro zahteval, da Lili odide z zabave domov. Lili pa se ni hotela, da bi šla. To je Džuro raztogotilo in ji je vpricho vse družbe prisolil zausnico. Lili seveda v jok, družba pa v prepir. Ko je Lili nato osramočena pograbila svoje stvari in odšla na ulico, ji je sledila vsa družba, razdeljena v dva tabora, ki sta se prepirala med seboj in grdila drug drugega, vse radi nesrečne Lili. Mogoče bi se bila stvar iztekla še dokaj dobro in brez hujših posledic, da ni nesrečni Džuro še enkrat udaril jokajoče Lili. Klofutata, ki jo ji je prisolil je odjeknila, kot da bi z raketom odbil teniško žogo. To pa je bil signal za končni obračun med taborom Lilijinih pristašev in taborom njenih protivnikov. Začel se je pretep in zabliskali so se noži, kot nekda, ko se je šlo za krst častni in slobodu zlatnu. Vse se je pomešalo, moški, ženske, pravoslavni in muslimani. Konec je napravila policija, ki je dva branilca Lilijine časti in enega sramotilca, zabodena z nožem, morala odpraviti v bolnico, ostale pa je povabila v zapor. Zabodena sta bila nek mojster in nek krojač. Mojster je izjavil, da je kot kavalir moral priskočiti nesrečni Lili na pomoč, nakar, da so drugi navallili nani. Zabodeni krojač pa tudi pravi, da je mojster prvi naskočil čestilca, ki je Lili dokazal s klofutami, kako zelo jo obožuje. Bilo kakor bilo, čestilcu se ni nič hudega zgodilo in Lilijina sramota je ostala nemaščevana, kljub korajznemu nastopu mojstra, ki se je tako zelo potegnil za njeno čast. Kajti ko so Lili povabili na policijo in jo tamkaj vprašali, ako hoče tožiti svojega oboževalca, je rekla, da si tega ne upa, ker se boji, da jo bo potem on in njegova družba nekoč kje počakala in po-

šteno nabila. In ko je policijski pisar še naprej silil v njo in jo celo vprašal, ali je morda Džuro imela rada, se je odrezala liuba nedolžnost: »Kako bi rekla... Jaz še ne vem, kaj se to pravi imeti koga rad.« Ja, koliko mora pretrpeti liuba nedolžnost.

Dobitek, ki je prinesel nesrečo in sramoto. Obiskovalci beogradskega velesejma, ki so imeli srečo, so letos z vstopnico lahko zadel tudi večji ali manjši dobitek. Glavni dobitek je bil avto tvornice Škoda, ki ga je zadel nek brezposelni ključavničar. Toda mladi ključavničar se ni dolgo veselil svoje sreče. Njegov starejši brat je zahteval avto za se in ker mu ga mlajši brat ni hotel dati, ga je najprvo oklofital, potem pa mu je avto enostavno vzel. Mlajši je nato prijavil starejšega brata policiji, ki se sedaj bavi s tem slučajem. Starejši brat se brani pred obdolžitvijo, da bi bil svojemu bratu s silo vzel avto, ampak pravi, da ima do avtomobila pravico, ker je on kupil vstopnico za svojega brata pod pogolem, da bo le-ta dobitek, ako bo kaj zadel, oddal njemu, kot kupcu vstopnice. Sedaj ima z obema brati in avtomobilom posla policija. Kakor vidimo, dobitek ni prinesel sreče.

Slepe miši povzročajo s svojim ugrizom slepoto pri ljudeh. V Meliki je vas Pedro de Hueras, čije prebivalci so sami slepci. Vendar se ti prebivalci ne rode slepi, ampak oslepe pozneje. Raziskovalci tega pojava so dognali, da živi v tem kraju in okolici neka vrsta slepih miši, ki napadajo ponoči ljudi v spanju in jim sesajo kri. Ugriz teh miši pa mora biti na svojevrsten način strupen, da vpliva baš na vid, ki po nekaj ugrizih docela oslabi in človek, ki ga je ugriznila miš, oslepi.

**Največja
TOMBOLA**

**v državi bo 12. novembra 1939
v Kranju**

Dva avtomobila:
prvi vreden . . . . Din 59.500*
drugi . . . . . Din 34.500*
elegantna spalnica za Din 18.000*

Dve motorni kolesi itd.
Vrednost vseh dobitkov nad Din 300.000*

Pričetek igre točno ob 14. uri, konec pred 17. uro. S tem je podana najboljša železniška zveza iz Ljubljane ob 18. uri na vse strani!

Poslužite se nedeljskih povratnih kart!

Skoraj vse glavne dobitke zadnjih galskih tombol v Kranju, t. j. 11 avtomobilov, Din 30.000*, 6 motornih koles, so zadel delavski krogi.

„Alfa“ parni kotlji
se radi opustitve razprodajajo pod tovarniško ceno pri tvrdki:
Andrašič - Maribor

Cenjenim gostom nudi dobro in tečno hrano
„Mariborska menza“
Slomškov trg 6 (nasproti stolne cerkve). Delavci dobe popust. Za obilen obisk se priporoča M. Držar

MALI OGLASI

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom t. l. t. o. l.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava.

LJUDSKA SAMOPOMOČ
v Mariboru, reg. pom. blagajna
zna domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti.
Zavaruje za pogrebniine zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in
za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dojenem 21. leta.
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Eržen v Mariboru.